

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 16. marca 2023 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov –
Platobné služby na vnútornom trhu – Smernica 2007/64/ES – Článok 47 ods. 1 písm. a) –
Informácie pre platiteľa po prijatí jeho platobného príkazu – Články 58, 60 a 61 –
Zodpovednosť poskytovateľa platobných služieb v prípade neautorizovaných platobných
transakcií – Povinnosť tohto poskytovateľa vrátiť tomuto platiteľovi neautorizované transakcie –
Rámcové zmluvy – Povinnosť uvedeného poskytovateľa poskytnúť uvedenému platiteľovi
informácie týkajúce sa dotknutého príjemcu“

Vo veci C-351/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný
rozhodnutím Justice de paix du canton de Forest (Zmierovací súd pre kantón Forest, Belgicko)
z 13. apríla 2021 a doručený Súdnemu dvoru 4. júna 2021, ktorý súvisí s konaním:

ZG

proti

Beobank SA,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan, sudcovia D. Gratsias, M. Ilešič, I. Jarukaitis a Z. Csehi
(spravodajca),

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- ZG, v zastúpení: C. Sarli, avocate,
- Beobank SA, v zastúpení: D. Bracke, advocaat,

* Jazyk konania: francúzština.

- belgická vláda, v zastúpení: M. Jacobs, C. Pochet a L. Van den Broeck, splnomocnené zástupkyne,
 - česká vláda, v zastúpení: J. Očková, M. Smolek a J. Vlácil, splnomocnení zástupcovia,
 - Európska komisia, v zastúpení: T. Scharf a H. Tserepa-Lacombe, splnomocnení zástupcovia,
- po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 7. júla 2022,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 38 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES z 13. novembra 2007 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a ktorou sa zrušuje smernica 97/5/ES (Ú. v. EÚ L 319, 2007, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi ZG a Beobank SA, belgickou bankovou inštitúciou, v ktorej je žalobca vo veci samej majiteľom bankového účtu, v súvislosti s dvoma platobnými transakciami uskutočnenými pomocou debetnej karty tohto žalobcu, ktoré žalobca považuje za neautorizované transakcie.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenia 1, 21, 23, 27, 40, 43 a 46 smernice 2007/64 stanovovali:
 - „(1) Pre zriadenie vnútorného trhu je nevyhnutné odstrániť v Spoločenstve všetky vnútorné hranice, aby sa umožnil voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu. Preto je dôležité riadne fungovanie jednotného trhu platobných služieb...
 - ...
 - (21) Táto smernica by mala určiť povinnosti poskytovateľov platobných služieb, pokiaľ ide o poskytovanie informácií užívateľom platobných služieb, ktorým by sa mala poskytnúť rovnako vysoká úroveň prehľadných informácií o týchto službách, aby mohli prijímať podložené rozhodnutia a mohli nakupovať v rámci celej Európskej únie. V záujme transparentnosti by sa v tejto smernici mali ustanoviť harmonizované požiadavky nevyhnutné na zabezpečenie poskytnutia potrebných a dostatočných informácií užívateľom platobných služieb, ktoré sa týkajú zmluvy o poskytovaní platobných služieb a platobných transakcií. S cieľom podporiť hladké fungovanie jednotného trhu v oblasti platobných služieb by členské štáty mali mať možnosť prijímať iba tie ustanovenia o poskytovaní informácií, ktoré sú ustanovené v tejto smernici.
 - ...

(23) Požadované informácie by mali byť primerané potrebám užívateľov a poskytované štandardným spôsobom. Požiadavky na poskytovanie informácií pri jednorazovej platobnej transakcii by sa však mali líšiť od požiadaviek rámcovej zmluvy, ktorá zahŕňa viacero platobných transakcií.

...

(27) Spôsob, akým má poskytovateľ platobných služieb poskytovať požadované informácie užívateľovi platobných služieb, by mal zohľadňovať potreby užívateľa, ako aj praktické technické aspekty a efektívne vynakladanie nákladov v závislosti od situácie v súvislosti s podmienkami dohodnutými v príslušnej zmluve o poskytovaní platobných služieb...

...

(40) Z hľadiska plne integrovaného priameho spracúvania platieb a právnej istoty, pokiaľ ide o plnenie každého príslušného záväzku medzi užívateľmi platobných služieb, je nevyhnutné, aby sa na účet príjemcu pripísala plná suma prevedená platiteľom...

...

(43) S cieľom zvýšiť efektívnosť platieb v celom Spoločenstve by všetky platobné príkazy iniciované platiteľom a vyjadrené v eurách alebo mene členského štátu mimo eurozóny vrátane úhrad a poukazovania peňazí mali podliehať maximálne jednodňovej lehote na vykonanie platby... Vzhľadom na skutočnosť, že vnútroštátne platobné infraštruktúry sú často vysoko účinné, a s cieľom predísť akémukoľvek zníženiu súčasných úrovní služieb, by sa malo členským štátom povoliť zachovať alebo stanoviť pravidlá upravujúce v prípade potreby kratšiu lehotu na vykonanie platby než jeden pracovný deň.

...

(46) Hladké a účinné fungovanie platobného systému závisí od toho, či sa užívateľ môže spoľahnúť na to, že poskytovateľ platobných služieb vykoná platobnú transakciu riadne v dohodnutej lehote. Poskytovateľ obvyčajne dokáže posúdiť riziká súvisiace s platobnou transakciou. Je to poskytovateľ, kto zabezpečuje platobný systém, prijíma opatrenia na odvolanie nesprávne umiestnených alebo nesprávne alokovaných finančných prostriedkov a vo väčšine prípadov rozhoduje o sprostredkovateľoch, ktorí sa budú podieľať na vykonaní platobnej transakcie. Pri zvážení všetkých týchto skutočností je okrem neobvyklých a nepredvídateľných okolností úplne primerané, aby poskytovateľ platobných služieb niesol zodpovednosť za vykonanie platobnej transakcie, ktorú mu užívateľ zadal, okrem konania a opomenutia poskytovateľa platobných služieb príjemcu, za výber ktorého je zodpovedný iba príjemca. Aby však platiteľ neostal nechránený v nepravdepodobných situáciách, keď môže ostať otvorené (nejasné), či bola suma platby riadne doručená poskytovateľovi platobných služieb príjemcu alebo nie, príslušné dôkazné bremeno by mal niesť poskytovateľ platobných služieb platiteľa. Obvykle sa môže predpokladať, že sprostredkovateľská inštitúcia (zvyčajne „neutrálny“ subjekt ako centrálna banka alebo klíringová inštitúcia), ktorá prevádza sumu platby od zasielajúceho prijímajúceho poskytovateľovi platobných služieb, uchováva údaje týkajúce sa účtov a je schopná ich poskytnúť, kedykoľvek to môže byť potrebné. Vždy, keď je suma platby pripísaná na účet prijímajúceho poskytovateľa platobných služieb, príjemcovi by mal vzniknúť okamžitý nárok voči svojmu poskytovateľovi platobných služieb na pripísanie platby na jeho účet.“

4 Podľa znenia článku 4 tejto smernice, nazvaného „Vymedzenie pojmov“:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

...

4. ‚platobná inštitúcia‘ je právnická osoba, ktorej bolo podľa článku 10 udelené povolenie poskytovať a vykonávať platobné služby v celom Spoločenstve;

5. ‚platobnou transakciou‘ je úkon, ktorým je vklad, prevod alebo výber finančných prostriedkov, a to z podnetu platiteľa alebo príjemcu, bez ohľadu na akékoľvek súvisiace povinnosti medzi platiteľom a príjemcom;

...

7. ‚platiteľom‘ je fyzická, alebo právnická osoba, ktorá je majiteľom platobného účtu a ktorá povoľuje platobný príkaz z tohto platobného účtu, alebo v prípade, že taký účet neexistuje, fyzická alebo právnická osoba, ktorá dáva platobný príkaz;

8. ‚príjemcom‘ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá je zamýšľaným príjemcom finančných prostriedkov, ktoré sú predmetom platobnej transakcie;

9. ‚poskytovateľom platobných služieb‘ sú subjekty uvedené v článku 1 ods. 1 a právnické a fyzické osoby, ktoré využívajú výnimku podľa článku 26;

10. ‚užívateľom platobných služieb‘ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá využíva platobné služby ako platiteľ alebo príjemca alebo aj ako príjemca, aj ako platiteľ;

11. ‚spotrebiteľom‘ je fyzická osoba, ktorá v zmluvách o poskytovaní platobných služieb, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná inak než na základe svojej obchodnej, podnikateľskej alebo profesijnej činnosti;

12. ‚rámcovou zmluvou‘ je zmluva o poskytovaní platobných služieb, ktorou sa riadi budúci výkon jednotlivých a následných platobných transakcií a ktorá môže obsahovať povinnosť a podmienky zriadenia platobného účtu;

...“

5 Hlava III uvedenej smernice, nazvaná „Transparentnosť podmienok a požiadavky na poskytovanie informácií o platobných službách“, obsahovala kapitolu 2 s názvom „Jednorazové platobné transakcie“.

6 Článok 38 tej istej smernice, nazvaný „Informácie pre platiteľa po prijatí platobného príkazu“, v písmene a) stanovoval:

„Ihneď po prijatí platobného príkazu poskytovateľ platobných služieb platiteľa poskytne alebo sprístupní platiteľovi rovnakým spôsobom, aký je stanovený v článku 36 ods. 1, tieto informácie:

a) odkaz umožňujúci platiteľovi identifikovať platobnú transakciu a prípadne informácie týkajúce sa príjemcu.“

- 7 Článok 41 smernice 2007/64 s názvom „Všeobecné informácie poskytnuté vopred“, ktorý sa nachádza sa v kapitole 3 hlavy III tejto smernice, v odseku 1 stanovoval:

„... Tieto informácie a podmienky musia byť formulované jasne a zrozumiteľne s ľahko pochopiteľnými slovami v úradnom jazyku členského štátu, v ktorom sa platobná služba ponúka, alebo v akomkoľvek inom jazyku, na ktorom sa strany dohodnú.“

- 8 Článok 47 tejto smernice, nazvaný „Informácie pre platiteľa o jednotlivých platobných transakciách“, v odsekoch 1 a 2 stanovoval:

„1. Po odpísaní sumy jednotlivej platobnej transakcie z účtu platiteľa, alebo ak platiteľ nepoužíva platobný účet, po prijatí platobného príkazu, poskytne poskytovateľ platobných služieb platiteľa bezodkladne platiteľovi rovnakým spôsobom, aký je stanovený v článku 41 ods. 1, tieto informácie:

- a) odkaz umožňujúci platiteľovi identifikovať každú platobnú transakciu a prípadne aj informácie týkajúce sa príjemcu;
- b) sumu platobnej transakcie v mene, v ktorej sa odpísala z platobného účtu platiteľa alebo v mene použitej v platobnom príkaze;
- c) výšku všetkých poplatkov za platobnú transakciu, a ak je to možné i rozpis jednotlivých položiek alebo úroky, ktoré je platiteľ povinný zaplatiť;
- d) ak je to možné, výmenný kurz použitý pri platobnej transakcii poskytovateľom platobných služieb platiteľa a sumu platobnej transakcie po konverzii a
- e) dátum odpísania alebo dátum prijatia platobného príkazu.

2. Rámcová zmluva môže obsahovať podmienku, že informácie uvedené v odseku 1 sa poskytujú alebo sprístupňujú pravidelne najmenej raz mesačne a dohodnutým spôsobom, ktorý umožňuje platiteľovi ukladať a reprodukovat' nezmenené informácie.“

- 9 Článok 58 uvedenej smernice s názvom „Oznamovanie neautorizovaných alebo nesprávne vykonaných platobných transakcií“ znel:

„Užívateľ platobných služieb má nárok na nápravu zo strany poskytovateľa platobných služieb len vtedy, ak svojho poskytovateľa platobných služieb bez zbytočného odkladu, a najneskôr do 13 mesiacov odo dňa odpísania z účtu, informuje o tom, že zistil neautorizované alebo nesprávne vykonané platobné transakcie, na základe ktorých mu vzniká nárok na nápravu, vrátane transakcií podľa článku 75, pokiaľ poskytovateľ platobných služieb prípadne neposkytol alebo nesprístupnil informácie o takejto platobnej transakcii v súlade s hlavou III.“

- 10 Podľa článku 59 tej istej smernice s názvom „Dôkaz o autentifikácii a vykonaní platobných transakcií“:

„1. Členské štáty vyžadujú, aby v prípade, keď užívateľ platobných služieb popiera, že vykonanú platobnú transakciu autorizoval, alebo tvrdí, že platobná transakcia nebola správne vykonaná, je na jeho poskytovateľovi platobných služieb, aby dokázal, že platobná transakcia bola autentifikovaná, riadne zaznamenaná, zaúčtovaná a že na ňu nemala vplyv nijaká technická porucha ani iný nedostatok.“

2. V prípade, že užívateľ platobných služieb popiera, že by autorizoval vykonanú platobnú transakciu, použitie platobného nástroja, ktoré zaznamenal poskytovateľ platobných služieb, ako také nie je nevyhnutne dostatočným dôkazom, že platiteľ autorizoval danú platobnú transakciu alebo že pri plnení jednej alebo viacerých svojich povinností podľa článku 56 konal platiteľ podvodným spôsobom alebo úmyselne konanie opomenul alebo konal s hrubou neobalnosťou.“

- 11 Článok 60 smernice 2007/64, nazvaný „Zodpovednosť poskytovateľa platobných služieb za neautorizované platobné transakcie“, stanovoval:

„1. Členské štáty zabezpečia bez toho, aby bol dotknutý článok 58, aby v prípade neautorizovanej platobnej transakcie poskytovateľ platobných služieb platiteľa okamžite platiteľovi vrátil sumu neautorizovanej platobnej transakcie a ak je to možné, docielil stav na platobnom účte, ktorý by zodpovedal stavu, keby sa neautorizovaná platobná transakcia vôbec nevykonala.

2. Ďalšia finančná náhrada sa môže stanoviť podľa rozhodného práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah medzi platiteľom a jeho poskytovateľom platobných služieb.“

- 12 Článok 61 tejto smernice, nazvaný „Zodpovednosť platiteľa za neautorizované platobné transakcie“, v odsekoch 1 až 3 stanovoval:

„1. Odchylné od článku 60 platiteľ zodpovedá za stratu až do maximálnej výšky 150 [eur], ktorá súvisí so všetkými neautorizovanými platobnými transakciami a ktorá je spôsobená použitím strateného alebo odcudzeného platobného nástroja alebo zneužitím platobného nástroja v dôsledku nezabezpečenia personalizovaných bezpečnostných prvkov platiteľom.

2. Platiteľ znáša všetky straty súvisiace s neautorizovanými platobnými transakciami, ak mu vznikli na základe podvodného konania alebo úmyselným nesplnením jednej alebo viacerých jeho povinností podľa článku 56 alebo nesplnením týchto povinností v dôsledku jeho hrubej neobalosti. V takýchto prípadoch sa neuplatňuje maximálna suma uvedená v odseku 1 tohto článku.

3. V prípadoch, keď platiteľ nekonal podvodne alebo nemal úmysel nesplniť svoje povinnosti podľa článku 56, môžu členské štáty znížiť zodpovednosť uvedenú v odsekoch 1 a 2 tohto článku, pričom zohľadňujú najmä povahu personalizovaných bezpečnostných prvkov platobného nástroja a okolnosti, za ktorých došlo k jeho strate, odcudzeniu alebo zneužitiu.“

- 13 Článok 86 uvedenej smernice, nazvaný „Úplná harmonizácia“, v odseku 1 stanovoval, že „bez toho, aby bol dotknutý... článok 61 ods. 3..., nesmú členské štáty, pokiaľ táto smernica obsahuje harmonizované ustanovenia, zachovávať ani zavádzať iné ustanovenia, ako sú stanovené v tejto smernici“.

Belgické právo

- 14 Článok VII.18 bod 1 Code de droit économique (Hospodársky zákonník) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „Hospodársky zákonník“) stanovoval:

„Po odpísaní sumy jednotlivej platobnej transakcie z účtu platiteľa, alebo ak platiteľ nepoužíva platobný účet, po prijatí platobného príkazu, poskytne poskytovateľ platobných služieb platiteľa bezodkladne platiteľovi rovnakým spôsobom, aký je stanovený v článku VII.12 [ods. 1], tieto informácie:

1. odkaz umožňujúci platiteľovi identifikovať každú platobnú transakciu a prípadne aj informácie týkajúce sa príjemcu.“

- 15 V článku VII.35 Hospodárskeho zákonníka sa uvádzalo:

„Bez toho, aby bol dotknutý článok VII.33, poskytovateľ platobných služieb platiteľa je povinný v prípade neautorizovanej platobnej transakcie po overení *prima facie*, či zo strany platiteľa nedošlo k podvodu, okamžite platiteľovi vrátiť sumu neautorizovanej platobnej transakcie a ak je to možné, docielil stav na platobnom účte, ktorý by zodpovedal stavu, ak by sa neautorizovaná platobná transakcia vôbec nevykonala, prípadne spolu s úrokom z tejto sumy.

Okrem toho je poskytovateľ platobných služieb platiteľa povinný nahradiť iné prípadné finančné dôsledky, najmä výšku nákladov, ktoré majiteľ účtu vynaložil pri určovaní škody podliehajúcej náhrade.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 16 ZG, belgický rezident, je majiteľom bankového účtu v Beobank v Belgicku, ku ktorému má vydanú debetnú kartu.
- 17 V noci z 20. na 21. apríla 2017 sa ZG nachádzal vo Valencii (Španielsko). Prvá platba v sume 100 eur sa uskutočnila o 0.35 hod. prostredníctvom jeho debetnej karty v zariadení, ktorého presná povaha je medzi účastníkmi konania vo veci samej sporná. Následne boli s touto kartou vykonané dve ďalšie platby v tom istom mobilnom platobnom termináli, a to o 1.35 hod. v sume 991 eur a o 2.06 hod. v sume 993 eur. O 2.35 hod. bola iniciovaná štvrtá platba v sume 994 eur, táto však bola odmietnutá.
- 18 ZG nepopiera prvú platbu v sume 100 eur, popiera však druhú a tretiu platbu (ďalej len „platby sporné vo veci samej“). Na vnútroštátnom súde vysvetlil, že si už nepamätá udalosti, ktoré nasledovali po konzumácii v predmetnom zariadení. Nespomína si ani na názov a adresu tohto zariadenia a tvrdí, že sa stal obeťou podvodného konania uľahčeného podaním drogy.
- 19 Dňa 23. apríla 2017 dal ZG zablokovať svoju platobnú kartu a 29. apríla 2017 podal na polícii v Bruseli (Belgicko) trestné oznámenie vo veci krádeže a podvodného použitia tejto platobnej karty.

- 20 Na zmierovacom súde pre kantón Forest (Belgicko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, žalobca vo veci samej žiada okrem vyplatenia náhrady škody vo výške 500 eur aj vrátenie platieb, o ktoré ide vo veci samej, teda sumu vo výške 1 984 eur, ktorú považuje za „neautorizovanú“ v zmysle článku VII.35 Hospodárskeho zákonníka.
- 21 Beobank spochybňuje skutkové okolnosti, ako ich opisuje ZG, a odmieta vykonať toto vrátenie, keďže usudzuje, že tieto platby boli autorizované alebo prinajmenšom sa ZG dopustil „hrubej nedbalosti“.
- 22 Podľa vnútroštátneho súdu je dôležité vedieť, kto bol príjemcom uvedených platieb. Vo všeobecnosti usudzuje, že podvod spáchaný treťou osobou prostredníctvom debetnej karty obeť umožňuje podvodníkovi uskutočniť nákupy alebo výbery hotovosti. V prejednávanej veci bol však podvod podľa tvrdení ZG spáchaný v prospech bankového účtu tretej osoby.
- 23 Vnútroštátny súd uvádza, že Beobank v nadväznosti na žiadosť podanú právnym zástupcom ZG poskytla len číselný odkaz a geografickú polohu dotknutého platobného terminálu, totožnosť príjemcu platieb sporných vo veci samej však uviedla len týmto označením: „COM SU VALENCIA ESP“. Tento súd spresňuje, že vec sama bola po pojednávaní odročená, aby mohla Beobank poskytnúť v tejto súvislosti spresnenia, ale že táto banka ich napokon neposkytla, pričom uviedla, že nedostala doplňujúce informácie od spoločnosti ATOS, ktorá je správcom tohto platobného terminálu. Podľa Beobank odmieta oznámiť identifikačné údaje dotknutého obchodníka španielska banková inštitúcia príjemcu týchto platieb, banka Sabadell.
- 24 Vnútroštátny súd s odkazom na článok VII.18 Hospodárskeho zákonníka považuje za potrebné určiť, či podľa tohto ustanovenia v súvislosti s poskytovaním týchto informácií podliehala dotknutá banková inštitúcia povinnosti úsilia alebo povinnosti výsledku. Ak by výklad Súdneho dvora umožnil dospieť k záveru, že Beobank si nespĺnila svoju povinnosť, podľa vnútroštátneho súdu by z toho vyplývalo, že tento súd „z toho môže vyvodiť závery týkajúce sa [povinnosti banky] vrátiť finančné prostriedky zo sporných transakcií a/alebo, pokiaľ ide o žiadosť o náhradu škody, závery týkajúce sa straty príležitosti získať späť finančné prostriedky od tretej osoby“.
- 25 Beobank v konaní na vnútroštátnom súde tvrdí, že článok VII.18 Hospodárskeho zákonníka sa obmedzuje na úpravu povinnosti úsilia dotknutej bankovej inštitúcie, pričom jej ukladá výlučne povinnosť poskytnúť informácie, ktoré jej poskytol jej korešpondent, a ponecháva na spotrebiteľovi, aby sa v prípade nedostatočnosti týchto informácií obrátil na tohto korešpondenta. V prejednávanej veci Beobank žiada tento vnútroštátny súd, aby prípadne banke Sabadell „vydal súdnu výzvu“ na predloženie dokumentov umožňujúcich identifikovať príjemcu dotknutej transakcie. V prípade nepredloženia uspokojivej odpovede je podľa názoru Beobank potrebné nariadiť prostredníctvom dožiadania vyšetrovanie s cieľom vypočítať členov banky Sabadell. Beobank sa na podporu svojho názoru opiera o výraz „prípadne“ použitý v predmetnom ustanovení. ZG naopak usudzuje, že Beobank musí znášať zodpovednosť za neposkytnutie údajov bankou Sabadell.
- 26 Za týchto okolností Justice de paix du canton de Forest (Zmierovací súd pre kantón Forest) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má poskytovateľ [platobných služieb platiteľa] podľa článku 38 [prvého odseku písm. a)] smernice 2007/64 v súvislosti s poskytovaním ‚informácií týkajúcich sa príjemcu‘ platby povinnosť úsilia alebo povinnosť výsledku?

2. Zahŕňajú ‚informácie týkajúce sa príjemcu‘, ktoré sú uvedené v tomto ustanovení, informácie umožňujúce identifikovať fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá bola príjemcom platby?“

Úvodné pripomienky

- 27 V prvom rade treba uviesť, že návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 38 písm. a) smernice 2007/64, a teda ustanovenia, ktoré je súčasťou kapitoly 2 tejto smernice, ktorá v rámci hlavy III tejto smernice, nazvanej „Transparentnosť podmienok a požiadavky na poskytovanie informácií o platobných službách“, upravovala „jednorazové platobné transakcie“.
- 28 Táto kapitola 2 sa uplatňovala, ako uvádzal článok 35 ods. 1 smernice 2007/64, na „jednorazové platobné transakcie, na ktoré sa nevzťahuje rámcová zmluva“.
- 29 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania pritom vyplýva, že ZG je majiteľom platobného účtu v Beobank, ku ktorému má debetnú kartu, prostredníctvom ktorej boli vykonané platby, o ktoré ide vo veci samej.
- 30 Za týchto podmienok, ako tvrdia Beobank, česká vláda a Európska komisia, sa platby, o ktoré ide vo veci samej, nejavia ako „jednorazové platobné transakcie“ v zmysle kapitoly 2 hlavy III smernice 2007/64, ale tak, že sa na ne vzťahuje pôsobnosť kapitoly 3, nazvanej „Rámcové zmluvy“, patriacej do hlavy III tejto smernice.
- 31 Táto kapitola 3 sa podľa článku 40 uvedenej smernice uplatňovala na platobné transakcie, na ktoré sa vzťahuje rámcová zmluva. „Rámcová zmluva“ je v článku 4 bode 12 tej istej smernice 2007/64 definovaná ako „zmluva o poskytovaní platobných služieb, ktorou sa riadi budúci výkon jednotlivých a následných platobných transakcií a ktorá môže obsahovať povinnosť a podmienky zriadenia platobného účtu“.
- 32 Preto treba vychádzať z predpokladu, že na platby, o ktoré ide vo veci samej, sa vzťahoval článok 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64.
- 33 Z toho vyplýva, že na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu treba tieto otázky chápať tak, že sa týkajú výkladu článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, a nie výkladu článku 38 písm. a) tejto smernice.
- 34 V druhom rade treba poukázať na to, že ZG sa pred vnútroštátnym súdom domáha najmä vrátenia platieb, o ktoré ide vo veci samej a ktoré považuje za „neautorizované“ v nadväznosti na to, že Beobank zamietla žiadosť o vykonanie tohto vrátenia z dôvodu, že podľa nej ZG tieto platby skutočne autorizoval alebo sa prinajmenšom dopustil „hrubej nebalosti“.
- 35 Ako bolo potvrdené v odpovediach na písomné otázky položené Súdny dvorom, základom žaloby, ktorú podal ZG, je článok VII.35 Hospodárskeho zákonníka. Tento článok preberá do belgického práva článok 60 smernice 2007/64, podľa ktorého v prípade neautorizovanej platobnej transakcie poskytovateľ platobných služieb dotknutého platiteľa okamžite tomuto platiteľovi vráti sumu tejto platobnej transakcie a ak je to možné, docielí stav na platobnom účte, z ktorého bola odoslaná platba, zodpovedajúci stavu, ako keby sa neautorizovaná platobná transakcia vôbec nevykonala. Podľa článku 61 ods. 2 tejto smernice však uvedený platiteľ znáša všetky straty súvisiace s neautorizovanými platobnými transakciami, ak sú tieto straty výsledkom jeho

podvodného konania alebo skutočnosti, že ten istý platiteľ si úmyselne alebo v dôsledku „hrubej nedbalosti“ nesplnil jednu alebo viacero povinností, ktoré mu vyplývali z článku 56 uvedenej smernice.

- 36 Vnútroštátny súd zrejme usudzuje, že ak by sa ukázalo, že vzhľadom na odpovede Súdneho dvora na položené otázky si Beobank nesplnila svoju povinnosť poskytnúť spoločnosti ZG informácie stanovené v článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, môže z toho vyvodiť závery, najmä pokiaľ ide o povinnosť Beobank vrátiť platby, o ktoré ide vo veci samej.
- 37 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor rozhodol, že režim zodpovednosti poskytovateľov platobných služieb stanovený v článku 60 ods. 1 smernice 2007/64, ako aj v článkoch 58 a 59 tejto smernice bol predmetom úplnej harmonizácie. V dôsledku toho je s uvedenou smernicou nezlučiteľný tak režim paralelnej zodpovednosti na základe tej istej skutočnosti spôsobujúcej vznik zodpovednosti, ako aj režim súbežnej zodpovednosti, ktorý by užívateľovi platobných služieb umožňoval uplatniť túto zodpovednosť na základe iných skutočností spôsobujúcich vznik zodpovednosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. septembra 2021, C-337/20, CRCAM, EU:C:2021:671, body 42 a 46).
- 38 Harmonizovaný režim zodpovednosti za neautorizované alebo nesprávne vykonané transakcie zavedený smernicou 2007/64 totiž môže byť nahradený alternatívnym režimom zodpovednosti stanoveným vnútroštátnym právom, ktorý spočíva na rovnakých skutočnostiach a rovnakom základe, len pokiaľ tým nie je dotknutý takto harmonizovaný systém a nie sú ohrozené ciele a potrebný účinok tejto smernice (rozsudok z 2. septembra 2021, C-337/20, CRCAM, EU:C:2021:671, bod 45).
- 39 Ako však uviedol generálny advokát v bodoch 53 a 60 svojich návrhov, vnútroštátny súd nemôže ignorovať rozlišovanie zavedené v uvedenej smernici v súvislosti s platobnými transakciami v závislosti od toho, či sú autorizované alebo neautorizované, a následne nemôže rozhodnúť o žiadosti o vrátenie platieb, akými sú platby sporné vo veci samej, bez toho, aby najprv kvalifikoval tieto platby buď ako autorizované transakcie, alebo ako neautorizované transakcie. Článok 60 ods. 1 tej istej smernice v spojení s článkom 86 ods. 1 tejto smernice totiž bráni tomu, aby užívateľ platobných služieb mohol uplatniť zodpovednosť poskytovateľa týchto služieb z dôvodu, že tento poskytovateľ si nesplnil svoju informačnú povinnosť stanovenú v článku 47 ods. 1 písm. a) tejto smernice, keďže táto zodpovednosť sa týka vrátenia finančných prostriedkov z platobných transakcií.
- 40 Z toho vyplýva, že na rozdiel od toho, čo zrejme usudzuje vnútroštátny súd, prípadná skutočnosť, že Beobank si nesplnila povinnosť poskytnúť informácie stanovené v článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, ktorého sa týkajú prejudiciálne otázky, nemôže sama osebe zakladať povinnosť vrátiť platby, o ktoré ide vo veci samej.
- 41 Z informácií uvedených vnútroštátnym súdom však vyplýva, že tento súd usudzuje, že povaha zariadenia, ktoré ZG navštívil, a služby poskytované v tomto zariadení môžu ovplyvniť posúdenie otázky, či boli platby, o ktoré ide vo veci samej, autorizované. Spor medzi účastníkmi konania vo veci samej v tejto súvislosti by sa pritom mohol vyriešiť, ak by bol známa totožnosť príjemcu týchto platieb, čo si vyžaduje určiť, komu v konečnom dôsledku prináleží povinnosť poskytnúť v tejto súvislosti potrebné informácie. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania tiež vyplýva, že vnútroštátny súd rozhoduje o návrhu Beobank, aby prijal opatrenia na zabezpečenie priebehu konania, ktorých predmetom by bolo vyžiadať od poskytovateľa platobných služieb príjemcu týchto platieb určité informácie týkajúce sa tohto príjemcu.

- 42 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že vnútroštátne súdy majú najširšiu možnú právomoc obrátiť sa na Súdny dvor, ak usudzujú, že právna vec, o ktorej rozhodujú, nastoľuje otázky týkajúce sa výkladu alebo posúdenia platnosti ustanovení práva Únie potrebné na vyriešenie sporu, ktorý im bol predložený, a že sú najmä oprávnené využiť túto možnosť kedykoľvek počas konania, keď to považujú za vhodné (rozsudok zo 14. novembra 2018, Memoria a Dall’Antonia, C-342/17, EU:C:2018:906, bod 33 a citovaná judikatúra).
- 43 Okrem toho z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, prináleží, aby so zreteľom na osobitosti veci samej posúdil relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto pokiaľ sa predložená otázka týka výkladu alebo platnosti právneho predpisu Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť. Z toho vyplýva, že pri prejudiciálnej otázke týkajúcej sa práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o takej otázke len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad alebo posúdenie platnosti predpisu práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok zo 7. septembra 2022, Cilevičs a i., C-391/20, EU:C:2022:638, body 41 a 42).
- 44 V súlade s touto judikatúrou, keďže vnútroštátny súd považuje v rámci svojho posúdenia toho, či boli platby sporné vo veci samej autorizované, a aj v súvislosti s opatreniami na zabezpečenie priebehu konania, ktoré sa prípadne majú v tomto kontexte prijať, za potrebné poznať povahu a rozsah informácií, ktoré musí poskytovateľ platobných služieb dotknutého platiteľa poskytnúť tomuto platiteľovi na základe článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, nemožno spochybniť relevantnosť prejudiciálnych otázok na vyriešenie sporu vo veci samej.

O prejudiciálnych otázkach

- 45 Svojimi otázkami, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64 vykladať v tom zmysle, že poskytovateľ platobných služieb platiteľa je povinný poskytnúť tomuto platiteľovi informácie umožňujúce identifikovať fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá bola príjemcom platobnej transakcie odpísanej z účtu tohto platiteľa, a nielen informácie, ktoré má tento poskytovateľ v súvislosti s touto platbou po vynaložení čo najvyššieho úsilia k dispozícii.
- 46 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je pri výklade ustanovenia práva Únie potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 12. januára 2023, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, C-132/21, EU:C:2023:2, bod 32, ako aj citovanú judikatúru).
- 47 Pokiaľ ide o znenie článku 47 ods. 1 smernice 2007/64, treba uviesť, že toto ustanovenie stanovuje, že po odpísaní sumy jednotlivej platobnej transakcie z účtu platiteľa, alebo ak platiteľ nepoužíva platobný účet, po prijatí platobného príkazu, poskytne poskytovateľ platobných služieb uvedeného platiteľa bezodkladne tomuto platiteľovi podľa podmienok stanovených v článku 41 ods. 1 tejto smernice určité informácie.

- 48 S cieľom splniť túto požiadavku je poskytovateľ platobných služieb dotknutého platiteľa povinný v súlade s článkom 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64 doručiť odkaz umožňujúci tomuto platiteľovi identifikovať každú platobnú transakciu a „prípadne aj informácie týkajúce sa príjemcu“.
- 49 Treba pritom konštatovať, že pojem „príjemca“, obsiahnutý v tomto ustanovení, je síce definovaný v článku 4 bode 8 smernice 2007/64 ako fyzická alebo právnická osoba, ktorá je zamýšľaným príjemcom finančných prostriedkov, ktoré sú predmetom platobnej transakcie, „informácie“, ktoré sa majú poskytnúť podľa tohto článku 47 ods. 1 písm. a), pokiaľ ide o príjemcu dotknutej platobnej transakcie, však v tejto smernici ďalej spresnené nie sú.
- 50 Konkrétne znenie tohto posledného uvedeného ustanovenia neumožňuje určiť, ako poukazuje vnútroštátny súd, či povinnosť poskytnúť tieto informácie predstavuje povinnosť úsilia alebo povinnosť výsledku, a to najmä z dôvodu výrazu „prípadne“ obsiahnutého v tomto ustanovení.
- 51 Za týchto podmienok treba v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 46 tohto rozsudku skúmať kontext, do ktorého patrí článok 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, ako aj ciele sledované touto smernicou.
- 52 V tejto súvislosti treba vo vzťahu k relevantnému kontextu pripomenúť, že ako vyplýva z článku 86 ods. 1 smernice 2007/64, táto smernica vykonala, ako sa uvádza v bode 37 tohto rozsudku, úplnú harmonizáciu, ktorá bráni členským štátom ponechať v platnosti alebo zaviesť ustanovenia odlišné od ustanovení obsiahnutých v tejto smernici, pokiaľ táto smernica nestanovuje inak, čo však tak nie je v súvislosti s povinnosťou poskytovať informácie upravené v článku 47 ods. 1 tejto smernice. Odôvodnenie 21 tejto smernice tak spresňuje, že členské štáty nemajú mať možnosť prijímať ustanovenia o poskytovaní informácií, ktoré sú odlišné od ustanovení stanovených v uvedenej smernici.
- 53 Vzhľadom na takúto úplnú harmonizáciu treba usúdiť, že povinnosti poskytovať informácie upravené v článku 47 ods. 1 smernice 2007/64 nutne predstavujú povinnosti, ktoré musia členské štáty vykonať bez možnosti odchýliť sa od nich, a dokonca bez možnosti zmierniť ich tým, že ich kvalifikujú ako povinnosti úsilia, a nie ako povinnosti výsledku. Zo štruktúry tohto článku 47 navyše nevyplýva nič, čo by umožňovalo usúdiť, že normotvorca Únie stanovením povinností, ktoré presne uvádzajú opatrenia, ktoré sa majú prijať, sledoval len to, aby sa v tejto súvislosti podniklo úsilie, a nesledoval určenie konkrétnych výsledkov, ktoré sa majú dosiahnuť.
- 54 Tento záver je potvrdený aj skutočnosťou, že zo znenia niektorých ďalších ustanovení smernice 2007/64 jasne vyplýva, že na dosiahnutie súladu s požiadavkami, ktoré tieto ustanovenia kladú, postačuje vynaloženie úsilia. Tak je to najmä v prípade článku 74 ods. 2 druhého pododseku tejto smernice alebo článku 75 ods. 1 štvrtého pododseku tejto smernice, podľa ktorých poskytovateľ platobných služieb platiteľa musí „vynaložiť...úsilie“ na to, aby vymohol finančné prostriedky alebo vyhládal priebeh nevykonanej alebo chybné vykonanej platobnej transakcie. Logicky teda možno predpokladať, že normotvorca by použil v článku 47 ods. 1 písm. a) uvedenej smernice analogické pojmy, ak by malo na splnenie povinnosti upravenej v tomto ustanovení postačovať samotné vynaloženie úsilia o to, aby sa platiteľovi poskytli informácie týkajúce sa príjemcu platby.
- 55 Pokiaľ ide o výraz „prípadne“ obsiahnutý v článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, vzhľadom na vyššie uvedené úvahy ho nemožno chápať v tom zmysle, že poskytovateľ platobných služieb musí poskytnúť platiteľovi informácie umožňujúce identifikovať príjemcu platobnej transakcie len vtedy, ak po tom, čo v tejto súvislosti vynaložil úsilie, sám disponuje týmito informáciami.

- 56 Uvedený výraz treba naopak chápať tak, že v tomto kontexte znamená, že informácie týkajúce sa príjemcu platobnej transakcie, ktoré musí poskytovateľ tejto platobnej služby poskytnúť dotknutému platiteľovi po odpísaní sumy platobnej transakcie z účtu tohto platiteľa alebo v čase dohodnutom podľa článku 47 ods. 2 tejto smernice, zahŕňajú informácie, ktoré má tento poskytovateľ platobných služieb k dispozícii alebo ktoré by mal mať k dispozícii v súlade s právom Únie.
- 57 Tento výklad je podopretý cieľom sledovaným smernicou 2007/64, ako vyplýva z jej odôvodnení 1, 21, 23, 40 a 43, ktorý najmä na účely zabezpečenia riadneho fungovania jednotného trhu platobných služieb spočíva v zabezpečení toho, aby užívatelia týchto služieb mohli ľahko identifikovať platobné transakcie tak, že sa im poskytne „rovňako vysoká úroveň prehľadných informácií“ potrebných a zároveň dostatočných jednak v súvislosti so zmluvou o platobných službách a jednak so samotnými platobnými transakciami, pričom tieto informácie budú primerané potrebám týchto užívateľov a oznamované v štandardnej forme, a to na jednej strane na účely zabezpečenia plne integrovaného a priameho spracúvania platieb a na druhej strane na účely zvýšenia efektívnosti a rýchlosti platieb (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. marca 2019, Tecnoservice Int., C-245/18, EU:C:2019:242, bod 28).
- 58 Z toho teda vyplýva, že cieľom smernice 2007/64 bolo stanoviť v súvislosti s informáciami, ktoré sú poskytovatelia platobných služieb povinní doručiť užívateľom, vysoký „štandard“.
- 59 Na splnenie požiadaviek pripomenutých v bode 57 tohto rozsudku museli byť informácie, ktoré mal poskytovateľ platobných služieb poskytnúť dotknutému platiteľovi na základe článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, dostatočne presné a významné. Ak by totiž takými neboli, tento platiteľ by nemal možnosť pomocou týchto informácií s istotou identifikovať dotknutú platobnú transakciu. Navyše poskytnutie ďalších informácií vyžadovaných článkom 47 ods. 1 tejto smernice, ako je suma dotknutej transakcie, dátum jej odpísania alebo jej prijatia, ako aj prípadne uplatnené poplatky a výmenný kurz, by bolo pre uvedeného platiteľa bezvýznamné, pokiaľ by nemohol priradiť tieto informácie k určenej platobnej transakcii.
- 60 Vzhľadom na to, že „odkaz umožňujúci platiteľovi identifikovať každú platobnú transakciu“, uvedený v prvej časti vety článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, spočíva v kombinácii písmen a/alebo čísel, ktorých voľba zodpovedá hlavne inforatickým potrebám, a tak tento odkaz je síce vhodný na integrované a automatizované spracovanie, no neumožňuje dotknutému platiteľovi priradiť tento odkaz k určitej platobnej transakcii, mal dotknutý poskytovateľ platobných služieb platiteľa poskytnúť tomuto platiteľovi informácie potrebné na úplné splnenie požiadaviek vyplývajúcich z tohto ustanovenia nutne v rámci dodatočného prvku uvedeného v druhej časti vety tohto článku 47 ods. 1 písm. a), a to „informácie týkajúce sa príjemcu“.
- 61 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s odôvodnením 27 smernice 2007/64 musel spôsob, akým mal dotknutý poskytovateľ platobných služieb poskytovať požadované informácie užívateľovi týchto služieb, zohľadňovať okrem iného potreby tohto užívateľa.
- 62 Okrem toho, ako sa uvádza v odôvodnení 46 smernice 2007/64, práve poskytovateľ platobných služieb dotknutého platiteľa zabezpečuje platobný systém, prijíma opatrenia potrebné na odvolanie nesprávne umiestnených finančných prostriedkov a vo väčšine prípadov rozhoduje o sprostredkovateľoch, ktorí sa budú podieľať na vykonaní platobnej transakcie. Táto kontrola, ktorú vykonáva počas rôznych etáp vykonávania platobnej transakcie, mu tiež umožňuje požiadať

sprostredkovateľov, aby mu poskytli primerané informácie o dotknutom príjemcovi, najmä pokiaľ, tak ako v prejednávanej veci, je táto platobná transakcia vykonaná prostredníctvom technickej infraštruktúry, ktorá prináleží takémuto sprostredkovateľovi.

- 63 Okrem toho, ako sa tiež uvádza v odôvodnení 46 smernice 2007/64, možno predpokladať, že sprostredkovateľská inštitúcia, zvyčajne „neutrálny“ subjekt ako centrálna banka alebo klíringová inštitúcia, ktorá prevádza sumu dotknutej platby medzi zasielajúcim poskytovateľom platobných služieb a prijímajúcim poskytovateľom platobných služieb, uchováva údaje týkajúce sa dotknutého účtu a bude schopná poskytnúť tieto údaje v prípade potreby.
- 64 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64 sa má vykladať v tom zmysle, že poskytovateľ platobných služieb platiteľa je povinný poskytnúť tomuto platiteľovi informácie umožňujúce identifikovať fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá bola príjemcom platobnej transakcie odpísanej z účtu tohto platiteľa, a nielen informácie, ktoré má tento poskytovateľ v súvislosti s touto platobnou transakciou po vynaložení čo najvyššieho úsilia k dispozícii.

O trovách

- 65 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Článok 47 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES z 13. novembra 2007 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a ktorou sa zrušuje smernica 97/5/ES,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

poskytovateľ platobných služieb platiteľa je povinný poskytnúť tomuto platiteľovi informácie umožňujúce identifikovať fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá bola príjemcom platobnej transakcie odpísanej z účtu tohto platiteľa, a nielen informácie, ktoré má tento poskytovateľ v súvislosti s touto platobnou transakciou po vynaložení čo najvyššieho úsilia k dispozícii.

Podpisy